

LIEVE MENSEN

Een bewerking van
PUBLIKUMSBESCHIMPFUNG
van Peter Handke

Bewerking:
Harrie Hageman

Vertaling:
Beck, Hageman, van Munster en Rigter

Regie en vormgeving:
Harrie Hageman

Spel:
Jacqueline Beck, Petra van Hartskamp, Stefan Louman, Hannah van
Munster, Henriette Remmers, Annemieke Rigter en Kees Scholten

Muziek:
Klaas ten Holt

Eerste voorstelling:
23 januari 1990 Mickerytheater
Première:
8 februari 1990 Toneelschuur Haarlem

Rechten vertaling:
Stichting Wereld Premieres Amsterdam

Rolverdeling

Tot en met tekstblok 57 kenden alle acteurs de gehele tekst, bij aanvang van 'n tekstblok besliste ieder voor zich of hij/zij dat tekstblok ging zeggen.

Na blok 57 lag de tekstverdeling vast.

1.
hartelijk welkom

2.
dit stuk is een proloog

3.
u zult hier niets horen wat u niet al gehoord heeft
u zult hier niets zien wat u niet al gezien heeft
u zult hier niets zien van wat u hier altijd gezien heeft
u zult hier niets horen van wat u hier altijd gehoord heeft

4.
u zult horen wat u eerder gezien heeft
u zult horen wat u eerder niet gezien heeft
u zult hier geen toneelstuk zien
uw kijklust zal niet bevredigd worden
u zult geen spel zien
hier zal niet gespeeld worden
u zult een toneelstuk zonder beeld zien

5.
u heeft zich iets voorgesteld
u heeft zich misschien iets anders voorgesteld
u heeft zich bepaalde dingen voorgesteld
u heeft zich geen bepaalde dingen voorgesteld
u heeft zich een atmosfeer voorgesteld

6.
u heeft zich een andere wereld voorgesteld
u heeft zich geen andere wereld voorgesteld
in ieder geval heeft u zich iets voorgesteld
in het uiterste geval heeft u zich voorgesteld wat u hier
hoort
maar ook in dat geval heeft u zich iets anders voorgesteld

7.
u zit in rijen
u vormt een patroon
u zit in een zekere orde
uw gezichten wijzen in één richting
u zit op gelijke afstand van elkaar

u bent een auditorium
u bent het gehoor in de toeschouwersruimte
uw gedachten zijn vrij
u bent nog bezig met uw eigen gedachten
u ziet ons spreken en u hoort ons spreken
uw ademhaling wordt aan elkaar gelijk
uw ademhaling past zich aan aan de ademhaling waarmee wij
spreken
u ademt zoals wij spreken
wij en u vormen stilaan een eenheid

8.

u denkt niets
u denkt aan niets
u denkt mee
u denkt niet mee
u bent onbevangen
uw gedachten zijn vrij
terwijl wij dat zeggen sluipen wij uw gedachten binnen
u heeft bijgedachten
terwijl wij dat zeggen sluipen wij uw bijgedachten binnen
u denkt mee
u hoort
u leeft u in
u leeft u niet in
u denkt niet
uw gedachten zijn niet vrij
u bent bevangen

9.

u kijkt ons aan wanneer wij met u spreken
u bekijkt ons niet
u kijkt ons aan
u wordt aangekeken
u bent onbeschermd
u heeft niet meer het voordeel van hen die vanuit het donker
in het licht kijken
wij hebben niet meer het nadeel van hen die vanuit het licht
in het donker kijken
u kijkt niet toe
u kijkt aan en u wordt aangekeken

zo vormen wij stilaan een eenheid
onder bepaalde voorwaarden zouden wij in plaats van u ook
wij kunnen zeggen
wij bevinden ons onder één dak
wij vormen een besloten gezelschap

10.

u hoort ons niet aan
u luistert naar ons
wij spreken open tot u
u bent niet meer de luistervink achter de deur
onze gesprekken staan niet meer loodrecht op uw blik
onze gesprekken worden niet meer door uw blikken gesneden
onze woorden en uw blikken staan niet meer loodrecht op
elkaar
u wordt niet geminacht
u wordt niet slechts als spelbreker beschouwd
u hoeft zich geen oordeel te vormen, niet vanuit
kikkerperspectief
 noch vanuit kikkerperspectief
u hoeft geen scheidsrechter te spelen
u wordt niet meer als een toeschouwer behandeld tot wie wij
ons in terzijdes kunnen wenden
dit is geen spel
hier zijn geen terzijdes
hier zal niets gebeuren wat u kan aanspreken
dit is geen spel
wij stappen niet uit ons spel om ons tot u te wenden
wij hebben geen illusies nodig om u te kunnen desillusioneren
wij vertonen niets
wij spelen geen noodlot
wij spelen geen dromen
dit is geen feitenrelaas
dit is geen documentaire

11.

dit is geen uitsnede van de werkelijkheid
wij vertellen u niets
wij handelen niet
wij spelen u geen handeling voor
wij beelden niets uit
wij houden u niets voor

wij spreken slechts
wij spelen door u aan te spreken
als wij wij zeggen kunnen wij ook u bedoelen
wij geven niet uw situatie weer
u kunt zich niet in ons herkennen
wij spelen geen situatie
u hoeft zich niet geraakt te voelen
u wordt geen spiegel voorgehouden
u wordt niet bedoeld
u bent aangesproken
u wordt aangesproken
u zult aangesproken worden
u zult zich vervelen als u niet aangesproken wilt worden

12

u leeft niet mee
u gaat er niet in mee
u leeft zich niet in
u beleeft hier geen intriges
u stelt zich niets voor
u hoeft zich niets voor te stellen
u hoeft niets te vooronderstellen
u hoeft niet te weten dat hier een toneel is
u hoeft geen verwachtingen te hebben
u hoeft niet vol verwachting achterover te leunen
u hoeft niet te weten dat hier gespeeld wordt
wij vertellen geen verhaal
u volgt niet de loop van een gebeurtenis
u speelt niet mee
hier wordt met u gespeeld
dit is een woordspeling

13

hier wordt geen theater geboden wat des theaters is
hier komt u niet aan uw trekken
uw kijklust wordt niet bevredigd
er zullen geen vonken van ons naar u overspringen
het zal hier niet knetteren van spanning
deze planken suggereren geen wereld
ze behoren tot de wereld

deze planken zijn er om ons erop te laten staan
dit is geen andere wereld dan de uwe
u bent geen buitenstaander meer
u bent het thema
u staat in het middelpunt
u staat in het brandpunt van onze woorden
u wordt niets voorgespiegeld
u ziet geen wiebelende wanden
u hoort niet het kunstmatige geluid van een deur die in het slot valt

14.

u hoort geen sofa kraken
u ziet geen verschijningen
u ziet geen visioenen
u ziet geen beeld van iets
u ziet ook niet de aanduiding van een beeld
u ziet ook geen beeldraadsel
u ziet ook geen leeg beeld
de leegte van dit toneel is geen beeld van een andere leegte
de leegte van dit toneel betekent niets
dit toneel is leeg omdat dingen ons in de weg zouden staan
het is leeg omdat wij geen dingen nodig hebben
dit toneel stelt niks voor
het stelt geen andere leegte voor
het toneel is leeg

15.

u ziet geen dingen die andere dingen voorstellen
u ziet geen donker dat een ander donker voorstelt
u ziet geen helderheid die een andere helderheid voorstelt
u ziet geen licht dat een ander licht voorstelt
u hoort geen geluiden die andere geluiden voorstellen
u ziet geen ruimte die een andere ruimte voorstelt
u beleeft hier geen tijd die een andere tijd is
hier op het toneel is de tijd geen andere dan bij u
wij hebben dezelfde plaatselijke tijd
wij bevinden ons op dezelfde plaats
wij ademen dezelfde lucht
wij zijn in dezelfde ruimte
hier is geen andere wereld dan bij u
het voetlicht is geen grens

het is niet alleen soms geen grens
als wij met u spreken is er helemaal geen grens
hier is geen onzichtbare cirkel
hier is geen magische cirkel
hier is geen speelvlak
wij spelen niet
wij zijn allemaal in dezelfde ruimte
de grens is niet doorbroken
 zij is niet doorlaatbaar
 zij is er helemaal niet
wij zijn geen bewegende rekwisieten
wij zijn geen spelers
wij spelen niet
wij verbeelden niet
wij hebben geen schuilnamen
onze hartslag is geen andere hartslag
onze hartverscheurende kreten zijn geen andere
hartverscheurende kreten

16.

wij stappen niet uit onze rol
wij hebben geen rol
wij zijn wij
wij zijn de spreekbuis van de schrijver
u kunt zich geen beeld van ons vormen
u hoeft zich geen beeld van ons te vormen
wij zijn wij
onze mening hoeft niet samen te vallen met die van de
auteur

17.

het licht dat ons belicht heeft niets te betekenen
ook de kleding die wij dragen heeft niets te betekenen
 ze laat niets zien
 ze valt niet op
ze betekent niets
zij wil u geen andere tijd suggereren
 geen ander klimaat
 geen andere breedtegraad
 geen andere aanleiding ze te dragen
ze heeft geen functie
ook onze gebaren hebben geen functie en geen betekenis

dit is geen wereldtoneel

18.

wij zijn geen grapjassen

er zijn geen dingen waar wij over kunnen struikelen

de verraderlijkheid van het object is niet bedoeld

de dingen dienen er niet toe verraderlijk te spelen

ze zijn verraderlijk

als we hier struikelen struikelen we onopzettelijk

onopzettelijk is ook een fout in onze kleding

onopzettelijk zijn misschien onze belachelijke gezichten

ook versprekingen waar u om moet lachen zijn zonder opzet

als wij stotteren stotteren wij zonder opzet

het vallen van een zakdoek kunnen wij niet in ons spel

betrekken

wij spelen niet

wij kunnen de verraderlijkheid van het object

niet in het spel betrekken

wij kunnen de verraderlijkheid van het object niet

retoucheren

wij kunnen niet tweeduidig zijn

wij kunnen niet meerduidig zijn

19.

wij zijn geen clowns

wij staan niet in de arena

u proeft niet het machtsgevoel van de omstander

u proeft niet het genot van de dubbele bodem

u proeft niet het komieke van het verraderlijke object

u proeft het komieke van de woorden

hier worden de mogelijkheden van het theater niet benut

de mogelijkheden worden niet breed uitgemeten

het theater wordt niet ontketend

het theater wordt geketend

het noodlot wordt hier ironisch bedoeld

wij zijn niet theatraal

van onze humor ligt u niet krom

uw lachen kan niet bevrijdend zijn

wij zijn niet speelgeil

wij spelen u geen wereld voor

dit is niet de halve wereld

wij vormen geen twee werelden

20.

u bent het thema

u staat in het middelpunt van de belangstelling

hier wordt niet gehandeld

hier wordt u behandeld

dit is geen woordspeling

hier wordt u niet als eenling behandeld

hier bent u niet uniek

hier heeft u geen bijzondere kenmerken

u heeft geen bijzonder voorkomen

u bent hier geen individu

u heeft geen karakteristieken

u heeft geen noodlot

u heeft geen geschiedenis

u heeft geen verleden

u heeft geen signalement

u heeft geen levenservaring

u heeft geen theaterervaring

u heeft dat zekere iets

u bent theaterbezoeker

u bent niet interessant om uw eigenschappen

u bent interessant om uw eigenschap als theaterbezoeker

u vormt hier als theaterbezoeker een patroon

u bent geen persoonlijkheden

u bent geen enkelvoud

u bent een meervoud van personen

uw gezichten wijzen in één richting

u zit in het gelid

uw oren horen hetzelfde

u bent een gebeurtenis

u bent de gebeurtenis

21.

u wordt door ons bekeken

u vormt echter geen beeld

u bent niet symbolisch

u bent decoratief

u bent een patroon

u heeft kenmerken die iedereen hier heeft

u heeft algemene kenmerken

u bent een soort

u vormt een patroon

u doet hetzelfde
u doet hetzelfde niet
u kijkt in één richting
u staat niet op en kijkt niet in verschillende richtingen
u bent een patroon en u heeft een patroon
u heeft een bepaald idee waarmee u naar dit theater bent
gekomen
u heeft het idee dat het hier beneden en bij u boven is
u heeft het idee van twee werelden
u heeft een bepaald idee van de wereld van het toneel

22.

nu heeft u dit patroon niet nodig
u woont hier geen toneelstuk bij
u woont niet bij
u staat in het middelpunt
u staat in het brandpunt
u wordt aangevuurd
u kunt vlam vatten
u heeft geen patroon nodig
u bent het patroon
u bent ontdekt
u bent de ontdekking van de avond
u vuurt ons aan
door u vatten onze woorden vlam
door u springt de vonk op ons over

23.

deze ruimte stelt geen ruimte voor
de open zijde aan uw kant is niet de vierde wand
hier hoeft de wereld niet opgedeeld te worden
u ziet hier geen deuren
u ziet niet de twee deuren uit de klassieken
u ziet niet de achterdeur waardoor hij die niet gezien wil
worden
naar buiten kan sluipen
u ziet niet de voordeur waardoor hij naar binnen komt
die hem wil zien
die niet gezien mag worden
er is geen achterdeur
er is hier ook niet een deur zoals in het moderne toneel
de afwezigheid van een deur

stelt niet de afwezigheid van een deur voor
hier is geen andere wereld
wij doen niet alsof u er niet bent
u bent geen lucht voor ons
door uw aanwezigheid bent u voor ons van levensbelang
juist omdat u er bent spreken wij

24.

zonder uw aanwezigheid zouden wij in de ruimte lullen
u bent niet vanzelfsprekend aanwezig
u bent niet de vanzelfsprekend aanwezige luistervink
u gluurt niet door een sleutelgat
wij doen niet alsof wij alleen op de wereld zijn
we leggen elkaar niet iets uit om het u te verduidelijken
wij arrangeren niet te uwer informatie een diashow
wij behoeven geen kunstgrepen om u te informeren
wij hebben geen kunstgrepen nodig
wij hoeven niet theatraal te zijn
wij hebben geen opkomsten
wij hebben geen afgangen
wij spreken niet tot u in terzijdes
wij vertellen u niets
er tekent zich geen dialoog af
wij staan niet in dialoog met elkaar
wij staan ook niet in dialoog met u
wij willen met u in geen enkele dialoog treden
u bent geen ingewijde
u bent geen ooggetuige van een gebeurtenis
wij geven geen steken onder water
u hoeft niet meer apathisch te zijn
u hoeft niet meer passief toe te zien
er worden hier geen daden gesteld

25.

u ondergaat het onbehagen van hem
die wordt aangekeken en aangesproken
omdat u er zelf voor koos in het donker te gaan zitten
en het u behaaglijk te maken
uw aanwezigheid blijkt openlijk en op elk moment uit onze
woorden
dat is duidelijk van de ene ademhaling tot de andere
van het ene ogenblik op het andere

van het ene woord tot het andere
uw idee over theater is niet vanzelfsprekend een vereiste
voor ons handelen
u bent noch tot het kijken veroordeeld
noch van het kijken vrijgesteld

26.

u bent het thema
u bent de gangmaker
u bent onze tegenspeler
we hebben het op u gemunt
u bent de schietschijf van onze woorden
u dient als schietschijf
dit is een metafoor
u dient als schietschijf voor onze metaforen
u dient als metafoor

27.

van de beide polen hier bent u de stilstaande pool
u bevindt zich in een toestand van rust
u bevindt zich in een toestand van verwachting
u bent hier geen subject
u bent hier object
u bent het object van onze woorden
maar u bent ook subject

28.

er zijn hier geen pauzes
hier zijn de pauzes tussen de woorden zonder betekenis
hier zijn de onuitgesproken woorden zonder betekenis
er zijn geen onuitgesproken woorden
het zwijgen zegt niets

29.

er is geen schreeuwende stilte
er is geen stille stilte
er is geen doodse stilte
hier brengt het spreken geen zwijgen voort
in dit stuk staat geen aanwijzing
die ons het zwijgen oplegt
wij maken geen kunstmatige pauzes
onze pauzes zijn natuurlijke pauzes

uit onze pauzes spreekt net zo min iets
als uit ons zwijgen
wij zeggen niets door te zwijgen
tussen onze woorden gaapt geen afgrond
er zijn geen kloven tussen onze woorden
u kunt niet tussen de regels lezen
u kunt niets van onze gezichten lezen
onze gebaren leggen niet uit wat er aan de hand is
hier wordt het onzegbare niet door het zwijgen uitgedrukt
er zijn hier geen veelbetekenende blikken en gebaren
hier is het verstillen en het stil zijn geen kunstgreep
er zijn hier geen stille letters
hier is alleen een stomme h
dit is een grapje

30.

u denkt er inmiddels het uwe over
u heeft geconstateerd dat wij iets ontkennen
u heeft geconstateerd dat wij onszelf herhalen
u heeft geconstateerd dat wij onszelf tegenspreken
u heeft geconstateerd dat dit stuk een dialoog is met het
toneel
u heeft geconstateerd dat dit stuk dialectisch
gestructureerd is
u heeft een zekere geest van verzet geconstateerd
de opzet van het stuk wordt u duidelijk
u heeft geconstateerd dat wij vooral ontkennen
u heeft geconstateerd dat wij onszelf herhalen
u constateert
u doorziet
u heeft zich nog geen gedachten gevormd
u heeft de dialectische structuur van dit stuk nog niet
doorzien
nu doorziet u
uw gedachten zijn één gedachte te langzaam geweest
nu heeft u bijgedachten

31.

u ziet er betoverend uit
u ziet er verleidelijk uit
u ziet er verblindend uit
u ziet er adembenemend uit

u ziet er enig uit

32.

maar u bent niet avondvullend
u bent geen leuke inval
u bent vermoeiend
u bent geen dankbaar thema
u bent een dramaturgische misgreep
u bent niet levensecht
u bent niet theatraal
u verplaatst ons niet in een andere wereld
u betovert ons niet
u verblindt ons niet
u vermaakt ons niet kostelijk
u bent niet speelgeil
u bent niet springlevend
u bent geen theaterbeest
u heeft geen gevoel voor theater
u heeft niets te zeggen
uw debuut is niet overtuigend
u heeft geen aanwezigheid
u doet ons de tijd niet vergeten
u spreekt de mensen niet aan
u laat ons koud

33.

dit is geen drama
hier wordt geen handeling herhaald
 die al eerder heeft plaatsgevonden
hier is alleen sprake van het nu het nu en het nu
dit is geen reconstructie van een daad uit de werkelijkheid
hier speelt de tijd geen rol
wij spelen geen handeling ook spelen wij geen tijd
hier is de tijd werkelijkheid
 zoals hij van woord tot woord vergaat
hier stroomt de tijd in woorden
hier wordt niet voorgewend dat de tijd herhaald kan worden
hier kan geen spel herhaald worden
 en tegelijkertijd zich afspelen als voorheen
hier is de tijd uw tijd
hier is het tijdsgebrek uw tijdsgebrek
hier kunt u de tijd met de onze vergelijken

34.

dit is geen reconstructie
hier wordt niet gedaan alsof de tijd herhaald kan worden
hier is de navelstreng naar uw tijd niet afgesneden
hier staat de tijd buiten spel
hier is het ernst met de tijd
hier wordt toegegeven dat hij vergaat van woord tot woord
hier wordt toegegeven dat dit uw tijd is
hier kunt u de tijd van uw horloge lezen
hier heerst geen andere tijd
hier heerst de tijd naar uw adem gemeten
hier richt de tijd zich tot u
wij meten de tijd aan uw ademhaling
 aan uw hartslag
 aan uw celdeling
hier vergaat de tijd van ogenblik naar ogenblik
de tijd wordt naar ogenblikken gemeten
de tijd wordt naar uw ogenblikken gemeten
de tijd gaat door uw maag
de tijd is hier niet herhaalbaar
 als bij de reconstructie van een toneelvoorstelling

35.

dit is geen voorstelling
u hoeft zich niets voor te stellen
hier is de tijd niet van de buitenwereld afgesneden
hier zijn geen niveaus in tijd
hier zijn geen twee werelden
terwijl wij hier zijn draait de aarde door
onze tijd hier
 is uw tijd daar
hij verstrikt van het ene woord naar het andere
hij verstrikt terwijl wij
wij en u
ademen
terwijl onze haren groeien
terwijl wij zweet afscheiden
terwijl wij geuren
terwijl wij horen
hij is onherhaalbaar
ook als wij onze woorden herhalen
ook als wij er weer over spreken dat onze tijd de uwe is

dat hij van woord tot woord verglijdt
terwijl wij
wij en u
ademen
terwijl onze haren groeien
terwijl wij geuren
terwijl wij horen
wij kunnen niets herhalen

36.

de tijd verdwijnt
hij is onherhaalbaar
ieder ogenblik is historisch
ieder ogenblik van u is een historisch ogenblik
wij kunnen onze woorden niet tweemaal zeggen
het is geen reconstructie
wij kunnen niet nog eens hetzelfde doen
wij kunnen niet dezelfde gebaren herhalen
wij kunnen niet hetzelfde zeggen
de tijd glijdt van onze lippen
de tijd is onherhaalbaar
dit is geen reconstructie
het verleden wordt niet het heden
het verleden is dood en begraven
wij hoeven geen poppen die de dode tijd belichamen
het is geen poppenspel
dit is geen gebrek aan ernst
dit is geen spel
dit is geen ernst
u ontdekt de tegenspraak
de tijd dient hier als woordspeling

37.

dit is geen manoeuvre
dit is geen oefening voor als het ernst wordt
niemand hoeft zich hier dood te houden
niemand hoeft zich hier levend te houden
hier wordt niet gedaan alsof
het aantal gewonden is niet voorgeschreven
het resultaat staat niet vast

er is geen resultaat
niemand hoeft hier te doen alsof
wij stellen niets anders voor dan we zijn
wij stellen ons geen andere situatie voor
dan die waarin wij ons hier en nu bevinden

38.

dit is geen manoeuvre
wij spelen niet onszelf in een andere situatie
wij denken niet aan het geval het ernst wordt
wij hoeven niet onze dood te spelen
wij hoeven niet ons leven te spelen
wij spelen niet vooruit wat en hoe wij zullen zijn
wij vertegenwoordigen in het spel geen toekomst
wij zetten geen andere tijd neer
wij spelen niet dat het ernst wordt
wij spreken terwijl de tijd vergaat
wij spreken over het vergaan van de tijd
wij doen niet alsof
wij doen noch alsof wij de tijd terug halen
noch alsof wij op de tijd vooruit lopen
dit is noch een reconstructie noch een manoeuvre
toch doen wij alsof
wij doen alsof wij woorden kunnen herhalen
wij herhalen ons schijnbaar
dit is de wereld van de schijn
hier is schijn schijn
schijn is hier schijn

39.

u stelt iets voor
u bent iemand
hier bent u iets
hier bent u niet iemand maar iets
u bent een verzameling die een ordening vormt
u bent een theaterverzameling
u bent geordend door de hoedanigheid van uw kleding
door de houding van uw lichaam
door de richting van uw blik
de kleuren van uw kleding vloeken niet
met de kleuren van uw stoel
u vormt ook een ordening met de stoelen

40.

u bent hier verkleed
u houdt zich door uw kleding aan de ordening
u verkleedt zich
doordat u zich verkleedt bewijst u dat u iets doet dat niet
dagelijks is
u vermomt zich om een vermomming bij te wonen
u woont bij
u kijkt toe
u staart
terwijl u toekijkt verstart u
de stoelen bevorderen dit proces
u bent iets dat toekijkt
uw ogen hebben ruimte nodig
is het gordijn dicht dan krijgt u langzaam ruimtevrees
u kunt uw blik niet richten
u voelt zich omsingeld
u voelt zich bevangen
wanneer het doek opengaat verdwijnt de ruimtevrees
dat lucht u op
u kunt toekijken
uw blik krijgt ruimte
u wordt onbevangen
u kunt bijwonen
u zit er niet middenin zoals bij een gesloten gordijn
u bent niet meer iemand
u wordt iets
u bent niet meer alleen met uzelf
u wordt niet meer aan uzelf overgelaten
u bent er alleen nog maar bij

41.

u bent een publiek
dat lucht op
u kunt bijwonen

42.

er is hier geen ordening
er zijn hier geen dingen die u een ordening laten zien
de wereld is hier noch heel

noch uit zijn voegen
dit is geen wereld
de rekwisieten hier hebben geen vaste plaats
hun plaats op het toneel is niet voorgeschreven
omdat zij niet is voorgeschreven is er hier geen orde
er zijn geen krijgstrepen voor de plaatsaanduiding van de
dingen
er zijn geen geheugensteuntjes voor de plaatsaanduiding van
de personen
in tegenstelling tot u en uw zitplaatsen is hier niets op zijn
plaats
de dingen hebben hier geen definitieve plek zoals uw
zitplaatsen
dit toneel is geen wereld
zoals de wereld geen toneel is

43.
hier heeft niet ieder ding zijn eigen tijd
geen ding heeft hier zijn tijd
geen ding heeft hier zijn vastgestelde tijd waarop het als
rekwisiet moet dienen of waarop het in de weg moet
staan
de dingen worden hier niet benut
hier wordt niet gedaan alsof de dingen benut worden
hier zijn de dingen nuttig

44.
u staat niet
u gebruikt de zitplaatsen
u zit
aangezien uw zitplaatsen een patroon vormen vormt u ook
een patroon
er zijn geen staanplaatsen
het kunstgenot voor mensen die zitten is weldadiger dan
voor mensen die staan
daarom zit u

45.
u bent vriendelijker als u zit
u bent ontvankelijker
u bent opener
u bent verdraagzamer

u bent kalmer als u zit
u bent democratischer
u verveelt zich minder
de tijd lijkt u minder lang
u laat meer met u gebeuren
u ziet scherper
u wordt minder afgeleid
u vergeet de wereld
u versmelt met de wereld
u begint op elkaar te lijken
u verliest uw eigenschappen
u verliest de eigenschappen die u van elkaar onderscheidt
u wordt een eenheid
u wordt een patroon
u wordt één
u verliest uw zelfbewustzijn
u wordt toeschouwer
u wordt toehoorder
u wordt apathisch
u wordt ogen en oren
u vergeet uw horloge te lezen
u vergeet zelve

46.

staande zou u ons beter kunnen interrumperen
gezien de anatomie van het lichaam zou uw interruptie
krachtiger zijn
u zou uw vuisten beter kunnen ballen
u zou uw verzet beter kunnen tonen
u zou een grotere bewegingsvrijheid hebben
u zou minder welgemanierd zijn
u zou van het ene been op het andere gaan staan
u zou u uw lichaam eerder bewust worden
uw kunstgenot zou gedempt worden
u zou geen patroon meer vormen
u zou uw starheid verliezen
u zou uw geometrie verliezen
u zou de lichamen naast u eerder ruiken
u zou door aanstoten uw overeenstemmende meningen
eerder
tonen

als u stond zou de traagheid van uw lichaam u niet van het
weggaan weerhouden

47.

staande zou u individueler zijn
standvastiger tegenover het theater zijn
u zou zich minder illusies maken
u zou zich meer illusies maken
u zou eerder afgeleid zijn
u zou er meer buiten staan
u zou meer op uzelf teruggeworpen zijn
de gebeurtenissen zouden u minder realistisch lijken
bijvoorbeeld

een op het toneel uitgebeeld sterven zou u minder
realistisch lijken
u zou minder star zijn
het zou u minder fascineren
u zou zich minder laten wijsmaken
u zou er geen genoegen mee nemen enkel toeschouwer te
zijn
u zou gespletener zijn
u zou met uw gedachten op twee plaatsen tegelijk zijn
u zou twee tijdsbelevingen ondergaan

48.

wij willen u niet aanzetten
wij willen u niet aanzetten tot het uiten van gevoelens
wij spelen geen gevoelens
wij belichamen geen gevoelens
we lachen niet
we huilen niet
wij willen u niet met lachen aan het lachen
met lachen aan het huilen
met huilen aan het lachen
met huilen aan het huilen maken
hoewel lachen aanstekelijke werkt dan huilen
maken wij u niet met lachen aan het lachen

49.

enzovoort
wij spelen niet
wij spelen niets

wij moduleren niet
wij gesticuleren niet
wij uiten ons door niets dan woorden
wij spreken alleen
wij uiten
wij uiten niet onze mening maar die van de auteur

50.

wij uiten ons door te spreken
ons spreken is ons handelen
door te spreken worden wij theatraal
wij zijn theatraal omdat we in een theater spreken
altijd wanneer wij tot u spreken
altijd wanneer wij met u over de tijd spreken
over nu
over nu
over nu
handhaven we de eenheid van tijd plaats en handeling
deze eenheid houden we niet alleen hier aan
daar het toneel geen eigen wereld vormt
houden wij deze eenheid ook bij u aan

51.

wij en u vormen een eenheid
wij spreken ononderbroken en rechtstreeks tot u
in plaats van u
zouden wij ook wij kunnen zeggen
dat is nu de eenheid van handeling
het toneel en de zaal vormen een eenheid
er is hier maar één plaats
dat is nou de eenheid van plaats
uw tijd de tijd van de toeschouwer en toehoorder
en onze tijd de tijd van de spreker
vormen een eenheid
hier verstrikt geen andere tijd dan de uwe
hier is geen tweedeling in gespeelde tijd en speeltijd
hier wordt de tijd niet gespeeld
hier is de tijd werkelijkheid
hier is alleen die tijd die wij
wij en u
aan den lijve ondervinden
hier is slechts één tijd

dat is nou de eenheid van tijd
deze drie omstandigheden vormen samen een eenheid
van tijd
plaats
en handeling
dit is dus een klassiek stuk

52.

doordat wij tot u spreken kunt u zich van uzelf bewust
worden
omdat wij u aanspreken wint u aan zelfbewustzijn
u wordt zich bewust dat u zit
u wordt zich bewust dat u in een theater zit
u wordt zich uw ledematen bewust
u wordt zich uw vingers bewust
u wordt zich uw tong bewust
u wordt zich uw mondholte bewust
u wordt zich het gewicht van uw hoofd bewust
u wordt zich uw geslachtsorganen bewust
u wordt zich uw jeukprikkelers bewust
u wordt zich het knippen van uw oogleden bewust
u wordt zich uw slikbewegingen bewust
u wordt zich het afscheiden van uw speeksel bewust
u wordt zich uw hartslag bewust
u wordt zich het optrekken van uw wenkbrauwen bewust
u wordt zich de jeuk op uw hoofd bewust
u wordt zich de zweetafscheiding onder uw oksels bewust
u wordt zich uw klamme handen bewust
u wordt zich uw droge handen bewust
u wordt zich uw door mond en neus in en uitgaande adem
bewust
u wordt zich bewust van het binnendringen van onze
woorden in uw oren
nu beschikt u over tegenwoordigheid van geest

53.

probeert u niet met de ogen te knippen
probeert u niet meer te slikken
probeert u de tong niet meer te bewegen
probeert u niet meer te horen
probeert u niet meer te ruiken
probeert u geen speeksel meer te verzamelen

probeert u niet meer te zweten
probeert u zich niet meer op uw plaats te bewegen
probeert u niet meer te bewegen

54.
u ademt toch
u verzamelt toch speeksel
u ruikt toch
u slikt toch
u knippert toch met uw ogen
u beweegt toch
u zweet toch
u heeft een groot zelfbewustzijn

55.
knipper niet met uw ogen
verzamel geen speeksel
adem niet in
adem niet uit
beweeg niet meer op uw plaats
luister niet meer naar ons
ruik niet
slik niet
houd niet de adem in

56.
slik
verzamel speeksel
knipper met uw ogen
luister
adem

57.
u bent zich nu uw aanwezigheid bewust
u weet dat deze tijd uw tijd is

58.
u bent het thema
u maakt de knoop
u ontknoopt
u bent het middelpunt
u bent de aanleiding

u bent de oorzaak
u bent het bevrijdende moment
u dient tot woorden
u bent de gangmakers en de tegenspelers
u bent de jonge komieken
u bent de jonge minnaars
u bent de onschuldigen
u bent de sentimentelen
u bent de salondames
u bent de karakterspelers
u bent de bon-vivants en de helden
u bent de helden en de booswichten
u bent de booswichten en helden van dit stuk

59.

voor u hier heen ging heeft u maatregelen genomen
u bent met zekere ideeën hier heen gekomen
u bent naar het theater gegaan
u heeft zich er op voorbereid om naar het theater te gaan
u heeft bepaalde verwachtingen gehad
u bent met uw gedachten de tijd vooruit gesneld
u heeft zich iets voorgesteld
u heeft zich op iets ingesteld
u heeft zich er op ingesteld ergens bij te zijn
u heeft zich er op ingesteld plaats te nemen op een
gehuurde plaats te zitten en iets bij te wonen
u heeft misschien over dit stuk iets gehoord
u heeft dus maatregelen genomen en u voorbereid
u heeft de dingen op u af laten komen
u was bereid te gaan zitten en u iets te laten bieden

60.

uw adem was toen nog anders dan de onze
u heeft op verschillende manieren uw toiletten gemaakt
u heeft zich op verschillende manieren in beweging gezet
u bent uit verschillende richtingen naar deze plaats gekomen
u heeft het openbaar vervoer gebruikt
u bent te voet gekomen
u bent met uw eigen vervoermiddel gekomen
u heeft op klokken gekeken
u heeft telefoontjes verwacht
u heeft hoorns opgenomen

u heeft lichten aangedaan
u heeft lichten uitgedaan
u heeft deuren gesloten
u heeft sleutels omgedraaid
u bent naar buiten gegaan
u heeft de benen bewogen
u heeft de armen tijdens het lopen heen en weer laten gaan
u bent gegaan
u bent vanuit verschillende richtingen in één richting gegaan
met uw gevoel voor richting bent u hier gekomen

61.

u heeft zich door uw voornemen onderscheiden van anderen
die naar andere plaatsen onderweg waren
u heeft zich door uw bestemming onderscheiden van anderen
die naar andere plaatsen onderweg waren
u heeft door uw voornemen al een eenheid gevormd met de
anderen
die hierheen onderweg waren
u heeft hetzelfde doel gehad
u heeft gedurende een bepaalde tijd een gemeenschappelijke
toekomst voor u gehad

62.

u heeft straten overgestoken
u heeft naar links en rechts gekeken
u heeft de verkeersregels in acht genomen
u heeft anderen toegeknikt
u bent stil blijven staan
u heeft informatie over uw bestemming gegeven
u heeft over uw verwachtingen verteld
u heeft uw vermoedens over het stuk verteld
u heeft uw mening over het stuk gezegd
u heeft zich meningen over het stuk laten zeggen

63.

u heeft handen geschud
u heeft zich plezier laten wensen
u heeft voeten geveegd
u heeft deuren open gehouden
u heeft deuren voor u open laten houden
u bent andere theaterbezoekers tegengekomen

u heeft zich deelgenoot gevoeld
u heeft de beleefdheidsregels in acht genomen
u heeft uit jassen geholpen
u heeft zich uit de jas laten helpen
u heeft wat rondgehangen
u heeft wat rondgelopen
u heeft de gong gehoord
u bent onrustig geworden
u heeft in de spiegel gekeken
u heeft uw toiletten gecontroleerd
u heeft zijdelingse blikken geworpen
u heeft zijdelingse blikken opgemerkt
u liep
u schreed
uw bewegingen zijn formeler geworden
u heeft de gong gehoord
u heeft op klokken gekeken
u bent samenzweerders geworden

64.

u heeft plaatsgenomen
u heeft om zich heen gekeken
u bent recht gaan zitten
u heeft de gong gehoord
u bent gestopt met keuvelen
u heeft uw blik gericht
u heeft uw hoofd geheven
u heeft adem gehaald
u heeft het licht uit zien gaan
u bent stil geworden
u heeft het sluiten van de deuren gehoord
u heeft naar het gordijn gestaard
u heeft gewacht
u bent onbewegelijk geworden
u heeft zich niet meer bewogen
in plaats daarvan is het gordijn gaan bewegen
u heeft het schuiven van het gordijn gehoord
het heeft uw gezichtsveld bevrijd
alles was zoals altijd
u bent niet in uw verwachtingen teleurgesteld
u bent bereid geweest

65.

u leunde achterover in uw stoel
het stuk kon beginnen

66.

u was ook in een ander opzicht bereid
u was ingespeeld
u leunde achterover in uw stoel
u nam waar
u volgde
u vervolgde
u liet gebeuren
u liet hier iets gebeuren wat allang gebeurd was
u keek naar een verleden dat zich in dialogen en monologen
als een heden aan u voordeed
u liet zich voor voldongen feiten stellen
u liet zich gevangennemen
u liet zich betoveren
u vergat waar u was
u vergat de tijd

67.

u raakte verstard en u bleef verstard
u bewoog zich niet
u handelde niet
u kwam niet eenmaal naar voren om beter te kunnen zien
u volgde geen natuurlijke impuls
u keek zoals u naar een lichtstraal kijkt die allang voordat u
keek verschenen was
u keek in een dode ruimte
u keek naar dode punten
u beleefde een dode tijd
u hoorde een dode taal
u bevond zich in een dode ruimte en in een dode tijd
het was windstil
er was geen zuchtje wind
u bewoog zich niet
u staarde

68.

de afstand tussen u en ons was oneindig
wij waren oneindig ver van elkaar verwijderd

wij bewogen ons oneindig ver van u
wij hadden oneindig ver vóór u geleefd
wij leefden hier op het toneel vóór welke tijd dan ook
uw blikken en onze blikken ontmoetten elkaar in het
oneindige
een oneindige ruimte was er tussen ons
wij speelden
maar wij speelden niet met u
u bent hier altijd het nageslacht geweest

69.

hier werd gespeeld
hier werd zinnig gespeeld
hier werd onzin van betekenis gespeeld
het gespeelde had achtergrond en ondergrond
het had een dubbele bodem
het was niet wat het was
het was niet wat het scheen
er zat iets achter
de voorwerpen en handelingen schenen te zijn maar ze waren
niet
ze schenen te zijn zoals ze schenen maar ze waren anders
het scheen geen schijn zoals in een zuiver spel
het scheen te zijn
het scheen werkelijkheid te zijn
het spel was geen tijdverdrijf
het was niet alleen maar tijdverdrijf
het had betekenis

70.

het was niet tijdloos zoals in een zuiver spel
 waarin een onwerkelijke tijd vergaat
de openlijke afwezigheid van enige betekenis
 maakte in veel spelen juist de verborgen bedoeling
duidelijk
zelfs de jas van de grapjas had op deze planken een diepere
bedoeling
altijd was er een valstrik
altijd loerde er iets tussen woorden gebaren en rekwisieten
 dat iets duidelijk moest maken
altijd was iets tweeduidig of meerduidig

er gebeurde altijd iets
er gebeurde iets in het spel waarvan u moest denken dat het
echt was
er was altijd een verhaal
een gespeelde en onwerkelijke tijd verstreek
dat wat u zag en hoorde moest niet slechts zijn wat u zag
en hoorde
het moest zijn wat u niet zag en hoorde

71.

alles had een bedoeling
alles had zin
ook wat geen zin leek te hebben had zin
omdat iets dat in het theater gebeurt zin heeft
het gespeelde drukte de werkelijkheid uit
er werd niet om het spel maar om de werkelijkheid gespeeld
u moest achter het spel een gespeelde werkelijkheid
ontdekken
u moest er iets uit opmaken
er werd geen spel gespeeld
er werd werkelijkheid gespeeld
de tijd werd gespeeld
door de tijd te spelen
speelde men de werkelijkheid

72.

het toneel speelde tribunaal
het toneel speelde arena
het toneel speelde het geweten
het toneel speelde dromen
het toneel speelde rituelen
het toneel hield u een spiegel voor
het spel oversteeg het spel
het spel wees op de werkelijkheid
het werd onrein
het onderwees

73.

maar de tijd laat zich niet spelen
hij laat zich in geen spel herhalen
de tijd is onherroepelijk
de tijd is onweerstaanbaar

de tijd is onspeelbaar
de tijd is werkelijk
hij kan niet als werkelijk gespeeld worden
daar de tijd niet gespeeld kan worden
 kan ook de werkelijkheid niet gespeeld worden
alleen een spel waar de tijd buiten spel blijft is een spel
een spel waarin de tijd meespeelt is geen spel
alleen een tijdloos spel is zonder betekenis
alleen een tijdloos spel is vervuld van zichzelf
alleen een tijdloos spel hoeft de tijd niet te spelen
alleen voor een tijdloos spel heeft de tijd geen betekenis
al het andere spel is onzuiver spel
er zijn slechts spelen waarin de tijd niet bestaat
 of spelen waarin de werkelijke tijd geldt
 zoals de negentig minuten bij een voetbalwedstrijd
 waarbij eveneens maar één tijd geldt
 omdat de tijd van de speler
 ook de tijd van de toeschouwer is
alle andere spelen zijn valsspelen
alle andere spelen spiegelen u valse feiten voor
in een tijdloos spel spelen zich geen feiten af

74.

wij spelen u echter niets voor
wij spelen niets na
wij stellen geen andere personen en geen andere
gebeurtenissen voor ook al zijn ze statistisch bewezen
wij zien af van het spel der mimiek en het spel der gebaren
er zijn geen personages er zijn dus geen acteurs
de handeling is niet zo maar verzonnen want er is geen
handeling
omdat er geen handeling is
 is er ook geen toeval mogelijk
elke overeenkomst met levenden of juist stervenden of al
 dode personen is niet toevallig maar onmogelijk
want wij spelen niets
 en wij zijn niemand anders dan die wij zijn
wij spelen niet eens onszelf
wij spreken
niets is hier verzonnen
niets is hier nagemaakt
niets is feit

niets is aan uw fantasie overgelaten

75.

doordat wij niet spelen en niet spelend handelen is dit stuk
 maar half zo komisch en half zo tragisch
doordat wij alleen maar spreken en niet buiten de tijd treden
 kunnen wij u niets voorspiegelen en niets voorspelen
wij illustreren niets
wij halen niets uit het verleden naar boven
wij houden ons niet met het verleden bezig
wij houden ons niet met het heden bezig
wij lopen niet op de toekomst vooruit
wij spreken over de tijd in heden verleden en toekomst

76.

daarom kunnen wij bijvoorbeeld ook niet het nu
 en het nu volgens de statistiek plaatsvindende sterven
 spelen
wij kunnen niet het nu en nu plaatsvindende zieltogen
voorspelen
 niet het wankelen en vallen
 niet de verkramping
 niet het blikkeren van tanden nu
 niet de laatste woorden nu
 niet het zuchten nu
 dat statistiek in deze en in deze seconde gebeurt
 niet het laatste uitademen
 niet de nu en nu plaatsvindende laatste zaadlozing
 niet de ademloosheid die volgens de statistiek nu en nu
 intreed
 en nu en nu en nu enzovoorts
 niet de onbeweeglijkheid
 niet de statistisch vatbare starheid
 niet het heel stille liggen nu
wij kunnen het niet voorspelen
wij spreken er slechts over
wij spreken er nu over

77.

doordat wij alleen maar spreken
 en doordat wij over niets fictiefs spreken
 kunnen wij niet dubbelzinnig zijn

doordat wij hier niets spelen
 kunnen er geen twee of meerdere lagen zijn
 en ook geen spel in een spel
doordat wij ons niet anders voordoen
 en u niets vertellen
 en niets spelen
 kunnen wij niet poëtisch zijn
doordat wij alleen maar tot u spreken
 verliezen wij de poëzie van de dubbelzinnigheid
wij kunnen bijvoorbeeld met de voornoemde gebaren en
 mimiek van het sterven niet ook tegelijkertijd de
 gebaren en mimiek van een statistisch nu en nu
 plaatsvindende geslachtsdaad tonen

78.

wij kunnen niet dubbelzinnig zijn
wij kunnen geen dubbele bodem spelen
wij kunnen niet van de wereld loskomen
wij hoeven niet poëtisch te zijn
wij hoeven u niet te hypnotiseren
wij hoeven u niets voor te toveren
wij hoeven geen schijngevechten te leveren
wij behoeven geen tweede natuur

79.

dit is geen hypnose
u hoeft zich niets voor te stellen
u hoeft niet met open ogen te dromen
u bent met het onlogische van uw dromen niet
 op de logica van het toneel aangewezen
de onmogelijkheden van uw dromen hoeven zich niet
 tot de mogelijkheden van het toneel te beperken
de absurditeit van uw dromen hoeft niet
de reële wetten van het toneel te gehoorzamen
daarom spelen wij noch droom noch werkelijkheid
wij reclameren noch het leven
 noch het sterven
 noch de maatschappij
 noch het individu
 noch het natuurlijke
 noch het bovennatuurlijke

noch een lust
noch een leed
noch de werkelijkheid
noch het spel
de tijd roept in ons geen elegeën op

80.

dit stuk is een proloog
dit is niet de inleiding tot een ander stuk
maar de inleiding tot wat u heeft gedaan doet en zal doen
u bent het thema
dit stuk is een inleiding tot het thema
het is een inleiding op uw zeden en gebruiken
het is een inleiding op uw handelen
het is een inleiding op uw gebrek aan daden
het is een inleiding op uw liggen uw zitten uw staan uw gaan
het is de inleiding tot het spel en tot de ernst van uw leven
het is ook de inleiding tot uw toekomstige theaterbezoeker
het is ook de inleiding tot alle andere inleidingen
dit stuk is wereldtheater

81.

u komt straks in beweging
u zult voorbereidingen treffen
u zult voorbereidingen treffen om te applaudisseren
u zult voorbereidingen treffen om niet te applaudisseren
wanneer u voorbereidingen tot het eerste treft
 zult u de ene hand op de andere gaan slaan
dat wil zeggen u zult de ene handpalm op de andere slaan
 en deze slagen in snelle opeenvolging herhalen
u zult daarbij uw klappende of niet klappende handen
 kunnen bekijken
u zult het geluid van uw klappen horen
 en het geluid van het klappen naast u
 en u zult naast en voor u
 de tijdens het klappen op en neer gaande handen zien
 of u zult het verwachte klappen niet horen
 en de op en neer gaande handen niet zien
u zult daarvoor in de plaats andere geluiden horen
 en zelf andere geluiden voortbrengen
u zult aanstalten maken op te staan
u zult de zittingen achter u horen opklappen

u zult onze buigingen zien
u zult het gordijn dicht zien gaan
u zult het ruisen van het gordijn herkennen
u zult uw programma wegstoppen
u zult blikken uitwisselen
u zult enkele woorden wisselen
u zult zich in beweging zetten
u zult opmerkingen maken en opmerkingen horen
u zult uw opmerkingen verzwijgen
u zult veelzeggend glimlachen
u zult nietszeggend glimlachen
u zult ordelijk de foyer binnendringen
u zult het garderobenummertje tonen
u zult rondhangen
u zult in de spiegel kijken
u zult elkaar in de jas helpen
u zult deuren voor elkaar openhouden
u zult afscheid van elkaar nemen
u zult met iemand oplopen
iemand zal met u oplopen
u zult naar buiten gaan
u zult terugkeren in het leven van alledag
u zult in verschillende richtingen gaan
als u samen blijft
 zult u theaterbezoekers blijven
u zult cafés bezoeken
u zult aan de dag van morgen denken
u zult langzamerhand in de werkelijkheid terugkeren
u zult de harde werkelijkheid weer ervaren
u zult ontnuchterd worden
u zult weer uw eigen leven leiden
u zult geen eenheid meer vormen
u zult van één plaats naar verschillende plaatsen gaan

82.

zuvor aber werden Sie noch beschimpft werden

83

wass?

84.

zuvor aber werden Sie noch beschimpft werden

85.
wass?

86.
zuvor aber werden Sie noch beschimpft werden

87.
maar eerst wordt u nog uitgescholden

88.
u zult uitgescholden worden
omdat ook het uitschelden een manier is om met u te praten
als we schelden kunnen we direct worden
we kunnen een vonk laten overspringen
wij kunnen de speelruimte verwoesten
wij kunnen een wand neerhalen
wij kunnen u observeren

89.
doordat wij u uitschelden zult u ons niet meer aanhoren
u zult naar ons luisteren
de afstand tussen u en ons zal niet meer oneindig zijn
doordat u uitgescholden wordt
zal uw bewegingloosheid en verstarring eindelijk op zijn
plaats zijn

90.
wij zullen u niet uitschelden
maar slechts scheldwoorden gebruiken die u ook
gebruikt
wij zullen ons in de scheldwoorden tegenspreken
wij zullen niemand persoonlijk bedoelen
wij vormen slechts een klankbeeld
u hoeft zich niet geraakt te voelen

91.
omdat u vooraf gewaarschuwd bent
bent u er op voorbereid
omdat het woord jij al een scheldwoord vormt
zullen wij jou met jou aanspreken
jullie zijn het onderwerp van onze scheldpartij
jullie zullen ons aanhoren jullie druïloren

92.

jullie hebben het onmogelijke mogelijk gemaakt
jullie zijn de helden van dit stuk geweest
jullie gebaren zijn spaarzaam geweest
jullie hebben je figuren plastisch neergezet
jullie hebben onvergetelijke scènes geleverd
jullie hebben de figuren niet gespeeld
 jullie zijn ze geweest
jullie waren een gebeurtenis
jullie waren de ontdekking van de avond
jullie hebben je rollen doorleeft
jullie hadden het leeuwendeel van het succes
jullie hebben het stuk gered
jullie waren bezienswaardig
men moet jullie gezien hebben
jullie hielentlikkers

93.

jullie zijn geweldig aanwezig geweest
jullie brave bemoeienis heeft het stuk niets geholpen
jullie waren slechts de aangevers van trefwoorden
bij jullie is het grootse door weglating ontstaan
door te zwijgen hebben jullie alles gezegd
jullie waangroten

94.

jullie waren volbloedspelers
jullie begonnen veelbelovend
jullie waren levensecht
jullie waren werkelijkheidsgetrouw
jullie sleurden alles en iedereen mee
jullie speelden tegen de klippen op
jullie getuigden van een hoge spelcultuur
jullie schurken
jullie vreetzakken
jullie ohrfeigengesichter

95.

geen valse noot kwam over jullie lippen
jullie beheersten de scene onafgebroken
jullie spel was van een zeldzame klasse
jullie aanzien was van een zeldzame bekoorlijkheid

jullie waren een sterbezetting
jullie waren de ideale bezetting
jullie waren onnavolgbaar
jullie gezichten waren onvergetelijk
jullie humor was buikschuddend
jullie tragiek had een klassieke grootheid
jullie hebben naar hartelust gecreëerd
jullie miesmachters
jullie nichtnutze
jullie willoze werktuigen
jullie uitwerpselen der maatschappij

96.

jullie waren als uit één stuk gegoten
jullie hadden een goede dag
jullie waren fantastisch op elkaar ingespeeld
jullie waren als uit het leven gegrepen
jullie sukkels
jullie vlegels
jullie goddelozen
jullie pierewaaiers
jullie struikrovers
jullie kolerejoden
jullie christenhonden jullie

97.

jullie hebben ons hele nieuwe perspectieven geopend
jullie hebben door het stuk goede raad gekregen
jullie zijn boven jezelf uitgestegen
jullie hebben jezelf weggespeeld
jullie hebben aan diepte gewonnen
jullie massamensen
jullie doodgravers van de westerse cultuur
jullie a-socialen
jullie opgewarmde lijken
jullie duivelsgebroed
jullie addergebroed
jullie welzijnswerkers jullie

98.

jullie waren onbetaalbaar
jullie waren een orkaan

jullie hebben ons de rillingen over de rug gejaagd
jullie schooiers
jullie koeiekoppen
jullie wereldverbeteraars
jullie untermenschen
jullie uilenballen
jullie padvindders jullie

99.

jullie waren de juisten
jullie waren adembenemend
jullie hebben ons niet teleurgesteld
jullie waren geboren toneelspelers
het spelplezier zat jullie in het bloed
jullie slaggers
jullie meelopers
jullie eeuwige klaplopers
jullie kuddedieren
jullie lafbekken
jullie mispunten
jullie betweters
jullie bedplassers
jullie karakterlozen

100.

jullie hebben je goede ademtechniek bewezen
jullie praatjesmakers
jullie hoerapatriotten
jullie oranjebovens
jullie rode rakkertjes
jullie witwassers
jullie blauwbekken
jullie snaken
jullie jan klaassens
jullie proleten
jullie melkmuilen
jullie hekkensluiters
jullie verzakkers
jullie mierenneukers
jullie gluiperds
jullie puddinglullen
jullie massaproducten

jullie minkukels
jullie misgeboorten
jullie schorriemorrie
jullie schiettentpoppen
jullie discutabele elementen

101.

jullie zijn geprofileerde toneelspelers
jullie apengapers
jullie revolutionairen
jullie achterhaalden
jullie nestbevuilers
jullie innerlijke emigranten
jullie defaitisten
jullie revisionisten
jullie revanchisten
jullie militaristen
jullie pacifisten
jullie fascisten
jullie intellectualisme
jullie nihilisten
jullie individualisten
jullie collectivisten
jullie politiek onmondige
jullie dwarsliggers
jullie effectbejagers

102.

jullie incestambtenaren
jullie selfkickers
jullie klapzuigers
jullie prehistorische muppets
jullie massiefleren eikels
jullie stalachtieten
jullie kliekjeseters
jullie scharrelkippenneukers
jullie krentenkakkers
jullie slijmschijters
jullie snotschuivers

103.

jullie kankerlijers

jullie scleroten
jullie tbc fluimen
jullie open hartpatiënten
jullie open benen
jullie druiperds
jullie levergezwellen
jullie oedeemlijders
jullie doodsoorzakendragers
jullie zelfmoordkandidaten
jullie potentiële minder validen

104.

jullie winkelochters
jullie karakterspelers
jullie mensenspelers
jullie wereldtheatermakers
jullie godloochenaars
jullie eeuwigheidsfanaten
jullie stille wateren
jullie plakplaatjes
jullie mijlpalen in de geschiedenis van het toneel
jullie vliegende pest
jullie die niet van de wereld zijn
jullie positieve geesten
jullie aborteurs
jullie negatieve helden
jullie helden van alledag
jullie vertrapte adel
jullie stinkende burgers en buitenlui
jullie lichten der wetenschap
jullie ouders van nu
jullie roependen in de woestijn
jullie heiligen van het laatste uur
jullie kinderen van deze wereld jullie

105.

jullie smartlappen
jullie historische ogenblikken
jullie wereldlijke en geestelijke ambtsdragers
jullie armoedzaaiers
jullie opperhoofden
jullie middenstanders

jullie eminenties
uwe heiligheid
jullie doorluchtige
jullie hooggeëerden
jullie gekroonden
jullie marskramers
jullie ja en amen zeggers
jullie toekomstbouwers
jullie steunpilaren der maatschappij
jullie criminelen
jullie onverzadigbare
jullie drie in het kwadraat verstandigen
jullie positivoos
jullie dames en heren jullie
jullie persoonlijkheden van het openbare en culturele leven
jullie
jullie aanwezigen jullie
jullie broeders en zusters jullie
jullie kameraden jullie
jullie medemensen jullie
jullie

106.

u was welkom
wij danken u
welterusten

